

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

DEPARTEMENT
ONDERWIJS & VORMING

Internationale kaders voor onderwijsbeleid

Een overheidsperspectief

Marie-Anne Persoons

Inhoud

- ▶ Begripsverheldering: paradigma's vs beleidskaders en instrumenten
- ▶ Waarom en hoe gebruik maken van internationale beleidskaders en instrumenten?
- ▶ Enkele voorbeelden uit het Vlaams (hoger) onderwijs
- ▶ Hoe als overheid en onderwijsveld impact vergroten?
- ▶ Gemiste kansen?
- ▶ Conclusie

Begripsverheldering

In de definiëring van “internationaal kader” moet onderscheid gemaakt worden tussen:

- (1) wereldomspannende **paradigma's** van deze tijd: geopolitieke tendensen, mondiale economische imperatieven met impact op beleid bvb opkomst van New Public Management in 1990-er jaren met nadruk op kwantificeerbare processen, kwaliteitsbewaking met monitoring etc.;
- (2) **Internationale kaders en instrumenten** in de strikte zin en bovendien gericht op **onderwijs**.

Begripsverheldering

In deze presentatie hanteren wij definitie (2) maar (1) verklaart voor een deel waarom kaders van de EU en OESO - als internationale organisaties met economische gerichtheid - sneller opgepikt worden dan die van andere internationale organisaties.

=> Tendens bij andere organisaties om zich aan bepaalde paradigma's aan te passen: bvb. reflecties over internationale assessments van competenties voor democratische cultuur bij Raad van Europa, indicatoren voor democratische missie van HO in het Bolognaproces, Global Education *Monitoring* Report bij UNESCO en groeiend belang van kwantitatieve indicatoren voor SDG 4 (samenwerking met OESO!)

Begripverheldering

Welke **categorieën** van internationale beleidskaders inspireren nationaal/regionaal/lokaal beleid? Zeer brede waaier, o.m.:

1. **Normatieve kaders:** internationale regelgeving EU, VN, Raad van Europa, in mindere mate OESO, met gradaties van bindende verordening, conventies met periodieke monitoring tot voornamelijk “soft law” (aanbevelingen, resoluties, internationale afspraken op ministeriële conferenties, “standards and guidelines” voor QA/HE, OER, CBHE...)
2. **Referentiekaders** (gericht op classificering): EQF (QF EHEA), Europees kader voor Talen, RFCDC, ESG QA/HE, (UNESCO en EC) competentiekaders ICT voor leerkrachten...

Begripsverheldering

3. **Instrumenten** (vaak gericht op transparantie): ECTS, DS, Europass...

4. **Evaluatiemethodieken**: internationale assessments (PISA, PIAAC, TIMSS, PIRLS, ICCS, PIAAC) , surveys (TALIS) en (OESO) reviews

5. **Indicatorenkaders** (OESO/UNESCO/EU) en benchmarks

6. **Financieringsmechanismen**: Europese programma's (Erasmus+, Horizon 2020...)

7. Internationaal ontwikkeld **didactisch materiaal** (hetzij rechtstreeks door internationale organisatie, hetzij via projectfinanciering van onderwijsactoren)

Waarom en hoe gebruik maken van internationale kaders?

1. “De wereld is een dorp geworden”.

Nationaal beleid kan niet in isolement ontwikkeld worden en heeft een “internationale toets” nodig vanuit perspectief van **kwaliteitsbevordering** op niveau van:

- **Instellingen** - nationale regelgeving mag geen obstakel zijn voor internationale samenwerking en mobiliteit en voor internationale concurrentiepositie van afgestudeerden en van (hoger)onderwijsinstellingen.

Waarom en hoe gebruik maken van internationale kaders?

- **Overheidsbeleid** zelf: meeste uitdagingen voor het onderwijs van vandaag stoppen niet aan de grens. Niet altijd nodig om zelf “het warm water uit te vinden”!
 - ⇒ Belang van peer-learning/vergelijking tussen landen waarbij internationale organisaties een faciliterend kader bieden;
 - ⇒ Kwaliteit van de internationale kaders zelf – bouwen voort op rijkere ervaring uit meerdere landen en niche expertise van internationale organisaties.

Waarom en hoe gebruik maken van internationale kaders?

2. Randvoorwaarden/caveats

- Goede inschatting (en evaluatie!) nodig van
 - toepasbaarheid in Vlaamse context (wat werkt in één land...)
 - concrete impact, ook op onderwijsbeleid als geheel
 - vrijblijvend aanbod of verankering in Vlaamse regelgeving?
- Bij de implementatie zelf is “**contextualisering**” het sleutelwoord. Hoe aanpassen/ten nutte maken van de Vlaamse situatie?

OPM. Kaders waar Vlaanderen actief betrokken was bij de voorbereiding wellicht te verkiezen.

Specifieke voorbeelden

Voorbeelden zijn vooral gekozen uit hoger onderwijsbeleid en scoren goed op:

- Concrete oplossing voor Vlaams probleem
- Betrokkenheid van onderwijsveld
- Aanwijsbare impact van Vlaanderen (overheid of onderwijsveld) op de internationale voorbereiding op het kader of instrument en vice versa (wisselwerking)

Specifieke voorbeelden

ECTS – European Credit Transfer System

Context: begin 90-er jaren hinderde gebrek aan creditsysteem uitwisseling binnen Erasmus

Oplossing: op vraag van HO veld inschrijven van studiepuntensysteem in Universiteitendecreet van 1991 en Hogescholendecreet 1994 volledig identiek aan ECTS systeem.

Evaluatie: vlotte implementatie, geen vertaling van credits nodig, VLA (overheid maar ook Vlaamse ECTS coördinatoren uit HO veld) bleef voortrekker in Europese discussies over verfijning/uitbouw van ECTS

Specifieke voorbeelden

Diploma Supplement

Context: binnen de context of the Lisbon Recognition Convention groeit de vraag om een diploma supplement dat vergelijkbare informatie bevat over opleiding HO.

Oplossing: Vlaanderen voert in de 90-er jaren in overleg met VLIR en VLHORA alvast een format van DS in en promoot zijn goed practice bij andere landen die het format overnemen.

Evaluatie: bij de internationale standaardisering van DS midden jaren 2000 wordt het Vlaams model overgenomen dat slechts minimale aanpassingen behoeft. Ook Europass neemt dit model over bij zijn opstart en recente herzieningen.

Specifieke voorbeelden

Joint/Multiple Degrees

Context: In 2001 lanceert het Belgisch EU Raadsvoorzitterschap een debat in de EU Raad Onderwijs over uitbreiding van Erasmus naar andere continenten. Hieruit groeit het nieuwe programma Erasmus Mundus (vanaf 2004) dat mede op vraag van de landen (ook BE) financiering koppelt aan gezamenlijke diplomering.

Oplossing: Vlaanderen grijpt EM aan om regelgeving over gezamenlijke diploma's (en hun accreditatie) op punt te stellen.

Evaluatie: snelle doelgerichte decreetwijziging hielp Vlaamse universiteiten om een voortrekkersrol te spelen in EM tussen 2004 en 2019.

Specifieke voorbeelden

Andere internationale kaders

- QF EHEA (2005) en EQF (2008) en VKS
- EU Aanbeveling key competences (2004), werk van de Raad van Europa (talen, burgerschap, geschiedenis) en Vlaamse eindtermen
- Europees Referentiekader Competenties Democratische Cultuur (2017) – RvE – deelname VLA aan testfase
- Benelux Beschikking wederzijdse automatische generieke herkenning van HO diploma's (2015-2018)
- Samenwerking met onderwijsveld bij OECD School Resources Review (2015) en CERI Governing Complex Education Systems project (2016)

Hoe impact vergroten?

1. **Tijdig aansluiten** bij de voorbereiding of zelf **initiëren** bvb. door gastheerschap belangrijke (Ministeriële) bijeenkomsten. Kaders komen immers niet uit de lucht te vallen. Vaak beantwoorden ze aan een vraag uit een bepaald land/groep van landen.
2. **Stakeholders betrekken**. In Vlaanderen speelt VLOR COMINT en VLOR INTHO alsook VLIR en VLHORA een sleutelrol. Reële impact op verschillende EU dossiers (EQF, key competences, Europese programma's, Bologna...)
3. **Opportunities zien**. Sommige bestaande instrumenten kunnen mits contextualisering een oplossing bieden in VLA.

CONCLUSIE

- Doordacht omgaan met internationale kaders is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheid én onderwijsveld.
- Hierbij zijn pro-actieve betrokkenheid in de besluitvorming, tijdig overleg met alle onderwijspartners in Vlaanderen, goede samenwerking met internationale actoren en contextualisering de sleutel tot succes.

